

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na 1/2 strani 30 K, na 1/3 strani 15 K in na 1/4 strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1904. Leto XXI.

Obseg: Soseđa Razumnika prasičja reja. — Še enkrat peronospora in škropljenje. — Crimson Rambler. — Brezkislinski toliščemer. Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Soseđa Razumnika prasičja reja.

(Konec).

„Z vso gotovostjo tega denes še ne morem reči,“ odgovori živinozdravnik. Zboleti in poginiti mora še več prasičev. En sam slučaj nam ne da vse gotovosti. Če je kuga, bo tako še več prasičev zbolelo z enakimi znamenji, in potem ne bo dvoma, da imamo opraviti z nevarno prasičjo kugo. Za sedaj bi Vam pa svetoval, da ne prodaste nobenega prasiča, da bolezní ne zatrosite drugam.“

„Tega gotovo ne naredim,“ zagotavlja Razumnik. „Jaz gotovo nikogar ne spravim v škodo in nesrečo.“

Živinozdravnik se je poslovil.

Ni dolgo trpelo, in živinozdravnik je zopet prišel raztelesovat prasiče.

Čez peč dni je obolel pujsek, ki je še sesal. V pričetku so mislili, da je pohojen, ker je nogo za seboj vlekel.

Drugo jutro je zopet eden obolel, in še isti dan tretji.

„Tako; sedaj živinozdravnik lahko kar tri prasičke raztelesi,“ pravi Razumnik zdihujoč svojemu sinu. „Pelji se precej v mesto ponj!“

Še isti dan je živinozdravnik došel.

Eden obolel prasiček je bil še živ, druga dva sta med tem že poginila.

Ko so mrtve prasičke raztelesili, so našli prav značilna znamenja.

Vsi prasički so bili oboleli za vnetjem pljuč, prsne mreže in srčnega mehurja. Na nekterih mestih je bilo srce k mehurju priraslo in v srčnem mehurju je bilo malo tekočine.

Uljesa v črevih se pa zbog kratkega časa še niso mogla razviti.

„Tako, sedaj ni več dvoma, s katero boleznijo imamo opraviti,“ pravi živinozdravnik.

„Prasičja kuga je to.“

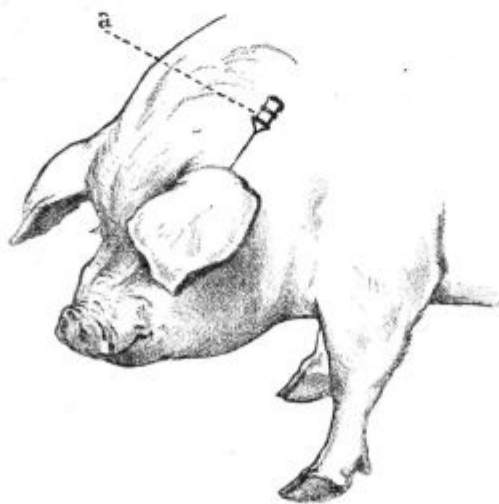
Razumnika je prestrašil živinozdravnikov izrek. Zadnji up mu je splaval po vodi.

„Sedaj moram podati uradno obvestilo, in potem bo ta slučaj kuge razglašen v uradnem listu,“ pojasnjuje živinozdravnik.

To je huda določba,“ pravi Razumnik ves prestrašen. „Z dobičkom pri prasičji reji potem dolgo ne bo nič. Pa kaj hočem? Kolikor hitreje se kuge iznebim, tem bolje.“

„Dve poti imamo,“ pojasnjuje živinozdravnik. „Naredimo lahko poskus in cepimo vse prasičke s cepivom proti prasičji kugi, in nato z oslabelemi trosi prasičje kuge.“

Na ta način morda dosežemo, da okužene živali ozdravimo!“

Podoba 44.

Prasič z zateknjeno cepilno iglo.

„To bi bilo imenitno sredstvo,“ vzklikne veselo Razumnik. Kar nič ne odlašajmo; jaz bi bil iz velike neprilike. Cepljenje bo imelo pa tudi to prednost, da prasiči, ki bolezen prestanejo, ne bodo več podvrženi kugi. Potem bo okuženje izključeno, četudi pride med prasiče kak drug bolan prasič. Hitro torej naročimo cepiva!“

Živinozdravnik je obljubil, da pride čez nekaj dni cepit, ko dobi cepivo.

Ko je potem res prišel, je vsakemu prasiču vbrizgnil za ušesi cepiva, in čez 5 dni oslavljenih kužnih trosov.

Po prvem vbrizganju ni bilo zaznati nič posebnega. Živali so rade jedle in so ostale živahne.

Tretji dan po drugem vbrizganju je bila pa reč drugačna.

Eden prasič je močno kašljal in ni prišel več h koritu. Trije sesajoči pujski so se zarili v steljo. Tudi ti so neusmiljeno kašljali.

Čez dva dni so oboleli trije večji prasiči in vrsta sesajočih pujskov.

S strahom je Razumnik gledal ta uspeh cepljenja, in na večer petega dne je poslal po živinozdravnika.

Z glavo majaje je ta ogledoval bolne prasiče.

„To je pa zelo slab učinek,“ je menil. „Tega nisem nameraval. Razumnik, jaz menim, da so sedaj vsi Vaši prasiči okuženi.“

„Pravkar sta poginila dva pujska,“ pravi dekla, ki je ravno iz koč vlekla mrtvi živalci. Tudi s plemensko svinjo, ki danes zjutraj ni mogla več vstati, je slabo. Mislim, da še danes pogine, če je hitro ne zakoljemo.“

Razumnik in živinozdravnik sta šla naglo v koč k bolni svinji.

Uboga žival je stegnjena ležala na stelji. Težko je soplja. Kvišku se ni dala več spraviti.

Živinozdravnik jo je pregledal, kolikor se je to dalo. „Še danes je to svinjo zaklati,“ je dejal. Tudi bi bilo najbolje, vse bolne prasičke zaklati.

S cepljenjem smo sploh zakrivali hudo nezgodo.

Sedaj ni v vsem svinjaku ni enega prasiča, ki bi ne kašljal. Cepljenje se prav nič ni sponeslo. Namesto nekaj bolnih prasičev imamo sedaj vse okužene.

Iz tega je razvidno, da sedanje cepivo proti prasičji kugi še ni zanesljivo.“

„Kaj pa naj počnemo?“ vpraša Razumnik, ves v skrbeh. „Uvidevam, da smo naredili s cepljenjem veliko napako.“

„Vse prasiče moramo s pota spraviti,“ odgovori živinozdravnik. „Škoda bo seveda velika. Nekaj prasičev vsekako še pogine.“

„Nekteri pujski so močno bolni, in tudi marsikteri starejši prasič bo moral pod nož.“

„Vse močno bolne prasiče dam poklati,“ odgovori Razumnik. „Pujski se že dado prodati, in doječe svinje opitam, ko bodo mladiči odstavljeni, če ne bodo preveč bolne.“

„Tej nameri morem le pritrditi,“ zagotavlja živinozdravnik. „V kakih 6 do 8 tednih bo svinjak izpraznjen, in potem ga moramo prav temeljito razkužiti.“

„Kaj ne moremo z razkuževanjem precej pričeti?“ vpraša nato Razumnik. „Prihodnji teden prodam pujske, in tako dobimo dovolj prostora. Med tem, ko razkužujemo koč na eni strani, pa denemo ostale prasiče v koč na drugo stran.“

„To bi ne bilo umestno,“ odvrne živinozdravnik. „Razkuževanje se da le tedaj uspešno izvršiti, če se ves svinjak izprazni. Do takrat moramo potrpeti.“

Ko je minulo 6 tednov, je prišel živinozdravnik zopet k Razumniku. Ta je v tem času vse prasiče prodal

v mestno klavnico. Škoda pri prodaji je bila seveda občutna, a ni moglo biti drugače. Sedaj je živinozdravnik velel vse lesene dele, kakor deske, stene med koč, odre in ozadja sežgati ali zelo skrbno najprej očistiti z lugom, in potem suhe namazati z zmesjo 200 g solne kisline, 500 g sirove karbolne kisline in 10 litrov kropa.

Namazane lesene reči so potem postavili za 4 tedne vunkaj na dvorišče, da so se sušile in zračile, ter so jih vsak teden enkrat obrnili.

Tekališča in pašnika ni bilo treba razkuževati, ker so ti prostori vedno na čistem zraku in solncu, ki sta najboljša razkuževalca.

Zato je pa živinozdravnik dal z vso natančnostjo in skrbnostjo zmiti sodo v izpraznjenem svinjaku tla in stene, železne vezi in traverze ter sploh vse, kar je bilo notri, in vrhutega še vse to namazati s solno in karbolno kislino, kakor gori povedano. Več tednov so tako razkuženi svinjak prezračevali noč in dan. Pozneje, kadar vanj pridejo prasiči, se svinjak pobeli in vse železo se namaže z železovim lakom. Leseni deli se pa namažejo s karbolinejem.

Ko je živinozdravnik po tem razkuževanju zopet prišel k Razumniku nadzirat naročena dela, je rekel, da sedaj ni v svinjaku nobenega kužnega trosu več.

„Ali moram vzlic temu z nakupom prasičev čakati še do jeseni?“ vpraša Razumnik. „Svinjak je razkužen in kužni tros je menda uničen?“

„Jaz bi svetoval, novokupljene prasiče poprej dejati v telečji hlev,“ odgovori živinozdravnik. Tamkaj naj bodo živali nekaj tednov osamljene. Če bi kateri izmed novih prasičev dobil kugo, bi bilo vse naše delo zastoj in bi lahko zopet odnovega pričeli.“

„No, to bi bilo lepo,“ meni prestrašeno Razumnik. „Boga hvalim, da je to delo prikraju.“

„Jaz bi Vam sploh svetoval kupiti 3 mesece stare, lepe plemenske svinjice ter jih najprej dejati v prazno šupo; saj je sedaj poleti toplo. Za take mlade prasiče se vse potrebno kmalu pripravi, ker ni treba drugega, kakor par korit in par lesenih pažev.“

Jeseni te prasiče, ki so sedaj poceni, že lahko imate za pleme, in tako vam ne bo treba jeseni kupovati dragih plemenskih živali.

Ko pride mrzla jesen, pa denite prasiče zopet v ta prezračeni in razkuženi svinjak.“

„S tem nasvetom sem zadovoljen,“ odgovori Razumnik veselo. „Kakor hitro bo vse potrebno priskrbljeno, kupim iz reje, ki je na posebno dobrem glasu, kakega pol tucata lepih plemenskih svinjic in mrjaščka.“

Z rejo moram seveda pričeti popolnoma odnovega.

Tožiti in jadikovati nič ne pomaga; sedaj velja delati. Vprihodnje bom že bolj premišljeno in skrbno ravnal.

Kadar bom zopet imel vso rejo skupaj, ne pride mi nobena tuja žival več v svinjak, razen novega mrjasca. Mrjasca pa, ki ga bom moral kdaj kupiti, vselej drugje osamim za 14 dni.

Saj imam prostora dovolj, in za enega prasiča je kmalu kje prirejen začasni hlev.

Vaš sklep popolnoma odobravam,“ odgovori živinozdravnik.

„Na ta način gotovo lahko preprečite novo okuženje.“

Čez 8 dni je imel Razumnik v šupi zopet 8 mladih svinjic in mrjasca. Živali so bile vse zdrave in živahne. Vsled izborne krme in oskrbe so prasiči izvrstno uspevali.

Prišli so tudi pogosto na prosto. Saj je bilo domnevati, da so solnce, zrak in veter zamorili vse kužne trose na tekališču in na paši.

XLIII. Prasičja rdečica in nje zdravljenje s cepljenjem.

Prišlo je vroče poletje. Naenkrat zboli pri Razumniku mlad prasič, in dan potem drugi.

Razumnik se je sam peljal v mesto po živinozdravniku.

Ko sta stopila v svinjak, je že poginil prasič, ki je prvi obolel. Po trebuhu, na glavi in na drugih mestih je imel modrordeče zaplavljenе lise.

„Neumno je bilo, da sem nove prasiče izpuščal na staro tekališče,“ pravi Razumnik. „Zdi se mi, da sem si vsled tega drugič nakopal prasičjo kugo.“

„To ni prasičja kuga,“ odgovori živinozdravnik. „Prasiča sta obolela za rdečico, ali, kakor nekteri pravijo, za perečim ognjem.“

Le pogledite tukajle te modrordeče lise.

Tu ni nikakega dvoma.“

„Potem se pač dado prasiči z uspehom cepiti?“ vpraša Razumnik. „Vsaj bral sem tako, da je iznajdeno proti rdečici popolnoma zanesljivo cepivo.“

„Res je tako,“ potrdi živinozdravnik. „Cepivo proti rdečici je izborno, in ni se nam bati kaj takega, kakor s cepivom proti kugi. K sreči imam cepivo ravno pri sebi in ga lahko takoj vbrizgam. Na potu domu sem nameraval cepiti pri drugem posestniku, pa to lahko preložim na drug dan.“

Temule bolnemu prasiču bom vbrizgal veliko množino cepiva, „zdravilno množino“, kakor pravimo; za druge, dosedaj zdrave prasiče zadostujejo manjše množine. In potem vbrizgam oslabiljene kužnine. Zdrave prasiče cepim zato, da preprečim, da ne obole, kajti rdečica je kužna bolezen in je domnevati, da jo nalezejo tudi vsi drugi prasiči, če je že niso.“

„Kar pričnimo,“ pravi Razumnik. „Precej pokličem dva hlapca.“

Kmalu je bilo vse potrebno skupaj.

Cvileče prasiče so drugega za drugim vjeli, trdno držali, in živinozdravnik jim je zabodel cepilno iglo v ohlapno kožo pod ušesom. Potem je nateknil na iglo brizgalnico ter je vbrizgal cepivo, vsled česar je na dotičnem mestu precej nastala majhna oteklina zaradi pritiska cepiva (glej pod. 44.). Zdrave prasiče je živinozdravnik cepil na obeh ušesih, in sicer na eni strani s cepivom, na drugi strani pa z oslabiljeno kužnino.

Drugi dan je bil oboleli prasič nekoliko boljši, tretji dan je že prišel h koritu, in četrty dan je bil zdrav.

Pri drugih prasičih se bolezen niti ni pojavila.

Cepljenje se je to pot izborno sponeslo. Noben prasič ni poginil za rdečico.

Bilo je nekaj tednov potem. Razumnik je sedel s svojimi prijatelji vaščani v gostilni.

Z velikim zanimanjem so vaščanje sledili dogodkom v Razumnikovem svinjaku, ko je bil okužen.

Kar misliti si niso mogli, da se je taka nesreča pripetila Razumniku, ki je vendar tako prebrisan in izkušen. Izvedeli so tudi, da je bila prasičja kuga vsled cepljenja še silnejša. Zategadelj niso mogli razumeti, da je Razumnik zopet dal cepiti prasiče, ko se mu je svinjaku pojavila druga kužna bolezen, rdečica.

„Na takele novotarije pa jaz že nič ne dam,“ pravi Vogeltnik. „Jaz svojih prasičev gotovo ne dam cepiti, če se okužijo.“

„Ne morem ti prav dati,“ odvrne Razumnik. „Resnično mi je cepljenje proti prasičji kugi povzročilo le škodo, zato pa vsega cepljenja vendar ne smemo zametati.“

Že več let sem cepijo v vseh naprednih deželah prasiče proti rdečici, in uspehi so imenitni.

Cepivo proti prasičji kugi dosedaj še ni bilo zanesljivo, a ravnokar sem bral, da se je posrečilo prerediti že dokaj boljše.

Bodimo hvaležni učenjakom, ki se trudijo najti sredstev, ki varujejo živinorejca najnevarnejših sovražnikov, raznih kug.

Upajmo, da se jim to posreči.

„V tem smo vsi enih misli,“ vzkliknejo možje okoli mize. „To bi bil pravi blagoslov za živinorejce.“

„Prav imate,“ pritrdi Razumnik. „Zanesljiv in zajamčen način cepljenja proti vsem prasičjim kužnim boleznim bi bil velik blagoslov za prasičerejca.“

To sem uvidel to pot, ko se je v mojem svinjaku pojavila rdečica.

Za rdečico obolel prasič je ozdravel vsled cepljenja, in drugi prasiči se niti okužili niso, ker so bili pravočasno cepljeni.

Če bi imeli proti prasičji kugi tako zanesljivo cepivo, bi lahko bolj mirno spali. Dokler pa takega pripravnega sredstva nimamo, moramo rabiti drugo.

„In to je?“ vpraša radovedno Vogeltnik.

„Tako branilno sredstvo je največja previdnost pri nakupovanju,“ odgovori Razumnik.

„Da mi je prasičja kuga tako škodo prizadela, sem sam kriv, ker nisem bil dovolj previden, ko sem kupil ono plemensko svinjo, ki je prva zbolela. Če bi bil imel to svinjo najprej kakih 10 dni kje posebej zaprto, zunaj svinjaka, ter bi jo bil opazoval, potem bi bil bolezen pravočasno spoznal, in drugi prasiči bi se bržkone ne bili okužili. Drugič se mi kaj takega gotovo ne pripeti, in vedno bom imel pripravljen majhen svinjak za osamovanje.“

Kakorhitro bom imel dovolj plemenskih živali, tudi ne nameravam več kupovati plemenskih svinj, ampak samo mrjasce.

Vam pa, ljubi sosedje, tako ravnanje tudi prav toplo priporočam.“

„Ubogati te hočemo,“ obetajo Vogeltnik, Poljanec, Vrhovnik in vsi drugi, ki so sedeli okoli mize ter so hvaležno segali Razumniku v roko.

In bili so mož beseda vrli kmetje, sebi v veliko korist ter na čast sosedu Razumniku, ki se je neumorno uspešno trudil kot učitelj naprednega kmetijstva, da je sovaščane poučeval in jim ob vseh neprilikah nesebično pomagal!

Še enkrat peronospora in škropljenje.

Mnogo čitateljev bo menda nejevoljnih zaradi tega spisa, češ, kaj se vedno obdeluje ta peronospora, zakaj je dala povod peresnemu boju! Ravno zadnje pa moramo posebno z veseljem pozdraviti. Ne le, da občinstvo, ki ga zanima stvar, to tem bolje spoznava, čim večkrat se obdeluje in s čim različnejšega stališča. Nazori se večkrat križajo, kar pa nič ne de. Sporedni nazori dobé tem več veljave; oni dokazujejo, da ima naša stroka pravzaprav neko enotno pravo smer, da pa spoznava bistvo raznih prikazni ter se poslužuje pozitivnih sredstev. V velikem nemškem strokovnem časopisju mi je vedno imponirala živahna polemika glede načelnih vprašanj, polemika med raznimi resnimi učenjaki, ki se je tudi inteligentni praktiki prav krepko udeležujejo. Pojmi se tako bistré in se nekako prikrajajo za razna stališča. Kadar se nazadnje ti razni pojmi, rekel bi, pretočijo skoz nepristransko strokovno, znanstveno in praktično sito, stopijo tudi križajoči

se nazori v nekako sporednost ali pa odpadejo kot pritega brez vrednosti. Veseli me torej, da je ta moj spis, „peronospora in škropljenje“, bil nekak povod bolj živahni umeleži pri razmotrivanju važnega vprašanja. Naj bi se taki pojavi živahnega sodelovanja pri obravnavanju vsakega temeljnega vprašanja ponavljali, ker bo to gotovo stvari v korist. Stališče kmeta je preresno, da bi se mogel kar slepo brez kritike ravnati po predpisih, ki se mu s kake strani dajo včasih z dobrim namenom, včasih pa tudi brez prave misli. Včasih jo bo pogodil na svojo veliko korist, včasih bo pa tudi plačal drago šolnino. Kakorhitro se pa razni nazori med seboj obrusijo, ostane nekako polirano dejstvo, ki donša le korist. Torej razboriti, resnični prijatelji kmeta, le v boj v enakih slučajih. Če se včasih osebnosti in razne malenkostne okoliščine vmes pomešajo, to nič ne de, to je stvar temperamenta. Seveda je bolje, če se le stvarno razpravlja.

V spisu o peronospori in škropljenju sem imel v mislih edino le peronosporo, kar vendar že naslov sam kaže. Da so se tudi drugi vzroki odpadanja in sušenja jagod na grozdju pojavili, kakor se skoraj vsako leto pojavljajo, to je gotovo. Rdeča rja (White rot) sem opazil že pred več leti tu in tam po deželi, pa dasiravno je sorodnica zloglasne črne rje, se nam ni treba radi nje posebno razburjati. Glede proglašanja novih strahov je pa moje mnenje podobno mnenju gospodov Gombača in Žmavca, kar se trudim že od nekdanj ob vsaki priliki pokazati. Itak oplašene vinogradnike še bolj begati, nikakor ne kaže. Da je vinograd vrsta kulture, ki svojega obdelovalca dobro plačuje, to je celo letošnje leto vkljub njega neugodnosti dokazal. Če pa delo bogato plačuje, vinograd ni luksuz, ampak važen gospodarski faktor. Tak se pa mora pospeševati, in to je le mogoče z ljudstvom, ki ima pogum in trdno zaupanje. Če se že kaj nenavadnega pokaže, imamo za to rastlinsko-patologični zavod na Dunaju, ki je poklican, da s pomočjo primernih sredstev take stvari preiskuje ter nam jih v negotovih slučajih pojasnjuje. Trditev, da bi bili potovalni učitelji, ti pastorki osode in birokratizma, krivi letošnje po peronospori povzročene škode, to bi pa bila prehuda obdolžitev. Kaj naj potovalni učitelj še več stori, kakor kar mu je v njega delokrogu storiti mogoče? I. Belle.

Crimson Rambler.

Tako se imenuje roža opletalka, ki je skoraj najlepša. V dobro in globoko obdelani zemlji požene okoli 5 m dolge poganjke svetlozelenega luba in temnozelene listja. Prihodnje leto pa poženo iz vseh zalistnih očesec do pol metra dolgi poganjki. Vsak tak poganjek nastavi 40—60 krasno svetlordečih cvetov, ki so krogline velikosti, ko se to cvetje razvija, t. j. nekako od 20. junija do 10. julija, je ta roža res poseben okrask, kjerkoli že rase. Ko pa cvetje dozoreva, žene roža iz korenin že nove poganjke, ki bodo cveteli prihodnje pomlad. Ko odcvote, se ves stari les pri tleh odreže, da morejo novi poganjki tembolj rasti. Rase pa kaj veselo pozno v jesen. Zato je pa vrtnarju treba skrbeti, da pred začetkom jesenskih mrazov dobro olesené. V ta namen je treba vsem poganjkom odščipniti vršičke sredi oktobra, kajti če jih vjame mraz, dokler so še v soku, tedaj pozebejo do tal, in prihodnje leto bi ne imeli nič cvetja. To se je meni dogodilo v zimi leta 1902/3. Pognala je pač prav krepko iz korenin leta 1903, a cvetela ni.

Pokrivati je pozimi ni treba. Seveda ji dobro dene, če ji na korenine prisujemo za decimeter prsti ali listja. Pomnožuje se ta roža jako lahko in enostavno. Odcveli poganjki se z vejnim prstanom odrežejo od glavne stare palice in se od zgoraj skrajšajo na 5 do 6 očesec. Taki potaknjenci se čisto enostavno posade v rahlo, napol obsenčeno zemljo, in skorej vsi ozelene še isto leto.

Od te rože imamo že tudi belo, ki ima pa precej manjše cvete in ni tako očitna kakor prvotna, rdeča.

Toda na visoko deblo cepljena dela lepše rožežalujke, ker ima tanjše poganjke kakor pa rdeča, ki žene do 2 cm debele palice. Janko Žirovnik.

Brezkislinski tolščemer.

Marsikom se bo čudno zdelo, kaj novega se bo pod tem naslovom povedalo. Tolščemer imenujemo one steklene priprave, ki jih rabimo pri preskušanju mleka.

Gerberjeve preskušalne priprave so primerno drage, in kemikalije, ki jih je pri njih treba, so nevarne in strapene. Vse to povzroča, da se edino v mlekarnah in le razumne osebe smejo stem pečati. Zato moramo z veseljem pozdraviti najnovejšo pojave, ki se vrše na polju kemijskega preskušanja mlečnih izdelkov, ker je to tudi najpoglavitnejši oddelek mlekarske stroke.

Pred nekaj meseci so bili objavljeni prvi uspehi, ki so jih dosegli pri določanju tolšče brez kislin. Pri določanju se rabi posebna raztopina nevtralnih soli, ki se po iznajditelju imenuje Sichierjeva raztopina.

Nakratko naj omenim prednosti, ki jih ima določanje tolšče brez kislin v primeri z Gerberjevim kislinskim tolščemerom:

a) Manjši stroški pri nabavi, ker centrifuga, oziroma sredobežni stroj ni potreben.

b) Manjši stroški pri vsaki preskušnji. Z Gerberjevim tolščemerom stane vsaka preskušnja povprečno 10 do 14 vinarjev, pri brez-kislinski preskušnji 4 do 6 vinarjev.

c) Kemikalije, oziroma tekočine, ki se rabijo pri brez-kislinskih preskušnjah niso nevarne, ne poškodujejo ni obleke, ni druge stvari. Zato bolj mirno delamo, dočim je treba pri Gerberjevem načinu paziti na vsako kapljico žveplene kisline.

d) Zaradi teh prednosti tolšče določa brez kislin brezskrbno vsak še tako malo izobražen mlekar ali gospodar, ker zadostuje, da se le prav odmerijo vse tekočine, da se tolščemeru postavijo v vodo, gorko 70 do 90°C, in se prepuste samim sebi, dokler se tolščoba ni popolnoma ločila.

Uspehi preskušanj, oziroma odstotki izločene tolščobe, se natančno ujemajo z drugimi tolščemeru. Pri preskušanju mlečnih izdelkov, kakor sira in masla, je brez-kislinsko preskušanje mnogo bolj zanesljivo od kislinskega po Gerberju.

Preskušnja se izvrši takole:

Vzame se 10 cm³ Sichierjeve raztopine v stekleni tolščemer. Nato se dolije 10 cm³ dobro premešanega mleka, zatem 1 cm³ sinola, oziroma zmes alkohola. Sedaj se vse to dobro zmeša s tresenjem ter se postavi v vodo, gorko 70—90°C. Ko je zmes nekoliko porjavela, se še enkrat zmeša stem, da se strese in se zopet postavi nazaj v vodo, kjer se pusti eno, dve ali več ur (to je brez-pomembno, ker Sichierjeva raztopina nima nikakega uničujočega vpliva na mlečne sestavine). Ko se je na duu tolščemera nabrala oborina in je tekočina prozorna, tedaj smo gotovi, da se je tolščoba nabrala

na površju, oziroma v gorenji cevi tolščemera. Sedaj se vsebina zopet segreje na 70° C, in se berejo odstotki tolščobe. Opomnim naj še, da se namesto Gerberjevega amilovega alkohola pri brezislinskem določanju tolščobe rabi sinol, to je alkoholična zmes, ki se dobiva v vseh barvah: rdeča, višnjeva, zelena, vijoličasta. Tolščoba dobi isto barvo, kakor jo je imel sinol, zato ima tako preskušanje zopet prednost, da se lahko vrši tudi pri umetni luči.

Jaz že dalj časa poskušam, se li uspehi oziroma odstotki tolščobe popolnoma ujemajo po Gerberjevem in po brezislinskem preskušanju. Z uspehi sem bil vedno zadovoljen. Tudi v kemijskih preskušališčih so uspehi najboljši; in tako se nadejam, da brezislinsko določanje mlečne tolščobe v kratkem izpodrine vse druge tolščemere. Jaz te tolščemere priporočam vsem slovenskim mlekarnam. Steklen brezislinski tolščemer stane K 2.20 in Sichlerjeva raztopina za 100 preskušanj tudi prilično K 2.50. Če kdo želi natančnejših navodil in si misli naročiti brezislinski tolščemer, se lahko obrne na mene v Zagorje na Pivki, ali naj neposredno naroči od „Molkerei-technisches Institut A. Sichler u. O. Richter“, Leipzig, Lampestrasse 1.

Zaradi natančnih uspehov in priročnega načina preskušanja, o čemer sem se po dolgi rabi sam prepričal, morem ta način preskušanja priporočati vsem mlekarnam, ki mleko plačujejo po tolščobi, kakor tudi vsem, ki se nanovo ustanovijo. Stem si ne prihranijo le primerno dosti stroškov, ampak se bo moglo tudi veliko bolj brezskrbno in zanesljivo delati*).

Anton Pevc.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 232. Sčim je zdraviti ranjen jezik pri govedu? Imam namreč govedo, ki je bilo na planinski paši, a ima vkljub temu ranjen jezik, zadaj na grbi. Sedaj krmim rezanico iz ržene slame in otavo. Pri nas zdravijo ranjen jezik s stolčenim česnom in z medom. (L. D. v A.)

Odgovor: Ranjen jezik se zdravi sicer počasi a lahko. Najpreprostejše zdravljenje je zmivanje jezika z jesihom po vsakem krmiljenju. Jesihu je dodati polovico vode. Nato se rane namažejo z medom. Vprašanje je, kako je ranjen jezik Vašega goveda, ali je udarjen, pretrgan itd., ali je pa le na dotičnem mestu vnet in se je razbolel. V zadnjem slučaju je poiskati vzrok, ker se čestokrat dogaja, da žival kaj trdega in špičastega žre, se to v jezik zadre, tam ostane in provzroči bolezen na jeziku. V tem slučaju je rano najprej izčistiti, to je take zataknjene reči izdreti, na kar se jezik hitro ozdravi, in sicer samodsebe.

Vprašanje 233. Kako naj ravnem z vinom, ki ima duh po plesnobi, da ga izgubi? (A. H. v B.)

Odgovor: Vino, ki ima močan duh po plesnivcu, se težko da ozdraviti. Sicer se pa plesnivo vino sploh ne da popolnoma ozdraviti in je najbolje, če se prekuha v žganje. Da se ozdravi kolikor mogoče, obstoji edini pripomoček v naslednjem. Tako vino se pretoči v drug sod, najprej le do polovice, vanj se vlije 1 l dobrega, finega olja in se dobro z vinom zmeša; to se zgodi na ta način, da se sod semtertja valja. Potem se v sod vlije še ostalo vino in se mu zopet primeša 1 l olja ter se dobro zvalja in se sod zopet postavi na svoje mesto. Na 1 hl vina se vzame 1 1/2 do

*) Natančnejših razjasnil glede učinka raznih pri brezislinskih mlečnih preskušanjih rabljenih kemikalij na mlečne sestavine ne morem še podati, ker iznajdba še ni patentirana.

2 l finega olja. Olje potegne smrdljivi duh nase in se zbere navrh vina. Z natega se spravi iz soda. Iz manj dišečega vina se pa ta duh vsaj z silo odpravi s parkratnim pretočenjem v nekoliko zažveplan sod in s čiščenjem, posebno z žolico. Dobro je, če se taka vina puste, da še enkrat pokipe na tropinah. Svarimo pa vsakogar, naj plesnivih vin nikar ne meša z zdravimi, ker se potem gotovo še ta izpridijo.

Vprašanje 234. Meni pogine vsaka mlada mačka že v prvih 14 dneh, ko jo dobim v hišo. Letos mi jih je že 15 poginilo, dasi vedno pazim na to, da ne pridejo do hrane, ki bi jim utegnila škodovati. Kaj je temu vzrok? (I. M. v K.)

Odgovor: Sicer je za nas jako častno, da nas imate za tako vsegavedne, da vemo, zakaj kaka žival v deželi pogine, in tudi če je mačka, vendar temu ni tako. Če bi nam sporočili prav podrobno vsa znamenja bolezní, ki so za njo Vaše mačke poginile, potem bi morda ugenili vzrok, a pravi in določen vzrok more povedati edino le veččak, ki bi truplo pogible mačke znanstveno preiskal. Pripomnimo, da mačke bolehajo skoraj za vsemi tístimi boleznimi kakor psi, posebno so pa podvržene kužnim boleznim na sluznih kožah v gobcu in v grlu, vsled česar lahko domnevate, da je morda kakšna taka kužna bolezen vzrok pogibanju maček v Vaši hiši.

Vprašanje 235. Ali gostilničar sme prodajati sirovo meso od doma zaklanega prasiča? (I. M. v K.)

Odgovor: Če ima gostilničar obrtno pravico le za točenje in oddajo jedi, tedaj ne sme prodajati sirovega mesa, ker mora imeti v to svrhu posebno pravico.

Vprašanje 236. Ali bo imelo kaj uspeha gnojenje z žlindro, s kajnitom in s pepelom na travniku, ker je precej drugi dan pričelo deževati? (F. I. na V.)

Odgovor: Le tista gnojila, ki se rarkrojijo in se njih redilne snovi v vodi raztope, morejo gnojiti; zato je dež celo potreben, kajti brez deževnice in snežnice bi gnojenje niti do veljave ne prišlo.

Vprašanje 237. V sod, kjer je jabolčnik, mislim pretočiti vino. Kako naj sod poprej osnažim, da se vino ne pokvari? (I. Ž. pri Sv. T.)

Odgovor: Iz kemijskega stališča je jabolčnik ravno tako vino kakor grozdno vino, zato ni vzroka, da bi se vino pokvarilo v sodu, kjer je bil prej jabolčnik. Pred pretakanjem je vsekako prej sod skrbno osnažiti, kar je sploh vselej storiti, tudi če je bilo poprej notri še tako izborno vino.

Vprašanje 238. Ali ne bo belemu vinu škodovalo glede barve, če ga pretočim v sod, kjer je bilo črno vino (šilhar), oziroma, kako naj osnažim sod od črnega vina? (I. Ž. pri Sv. T.)

Odgovor: Navadno dobro izpran in osnažen sod od črnega vina je še vedno nevaren belemu vinu, da bi ne dobil kaj barve. Tak sod najprej prav skrbno izperite z vodo, ki ji dodenite 5 % sode, in potem ga opetovano izplaknite s kropom. Vzlic temu boste še težko prav vse rdeče barvilo odstranili.

Vprašanje 239. Ali je kmet primoran dati pregledati od mesogledca kravo, ki jo zakolje doma in le za dom? (A. P. v M.)

Odgovor: Vsako odraslo goved, ki se zakolje, mora pregledati mesogledec. Od mesogledstva so izvzete le majhne živali, kakor prasiči, ovce, koze in teleta, a le v tem slučaju, če se koljejo za dom.

Vprašanje 240. Ali je varno novo, čisto vino pozimi pretočiti v nov sod, ki je bil izparjen s kropom in z vročim vinom? (L. S. v P.)

Odgovor: Razmerno zanesljivo se nov sod pripravi za vino le s parom, ker se ob zadostnem pritisku sod izlužuje. Z mrzlo vodo se mora sod več tednov tem potom izpirati, da se sod napolni in čez 2 ali 3 dni izprazni in zopet napolni s čisto vodo. Dodatek 2—3 % sode, ali 1 % žveplene kisline k vodi za čiščenje pospeši snaženje. Če je varno, vino pretočiti v Vaš sod, je zavisno od tega, kako daleč so iz lesa izlužene one snovi, ki drugače preidejo v vino in ga poslabšajo. Vsekako je v nov sod, naj bo osnažen tako ali tako, dejati prvič le manj vredno vino, da izguba zaradi poslabšanega okusa ni velika. Popolnoma ovinjen bo pa vsak sod šele tedaj, kadar je v njem vino bilo že nekaj časa.

Vprašanje 241. Nekje na poti so mi na ne vem kakšen način pokvarili sod s 600 l doljenjskega vina, da je dobil okus po karbolineju. Ali se da karbolinejev okus odpraviti iz vina? (F. O. pri Sv. G.)

Odgovor: Okus po karbolineju, oziroma karbolinej iz vina se na praktično zvršljiv način iz vina sploh še ne da odpraviti. Tako vino tudi ni ne za jesih in ne za žganje, ker v oboje preide prvotni okus. Če vino nikakor ni pitno, tedaj ga le proč zlijte.

Vprašanje 242. Ali se vprežna živina (voli, konji) in vozovi lahko zavarujejo pri zavarovalnici proti nezgodam? (L. D. v V. B.)

Odgovor: Vašega vprašanja ne razumemo. Proti nezgodam se morejo zavarovati le ljudje. Vozove more zadeti pač tudi kaka nezgoda, a zavarovalnice proti nezgodam pri vozeh še ni. Požar je sicer tudi nezgoda, a proti požaru se vozovi kakor živina lahko zavarujejo pri vsaki tozadevni zavarovalnici. Živina se tudi zavaruje proti škodi zaradi ponesrečenja ali pogina, a le tam, kjer so take zavarovalnice. kakršnih pa pri Vas ni.

Vprašanje 243. Imam konja, ki popada jasli in zraven stoka. Ali je to bolezen ali razvada? (J. B. v G.)

Odgovor: To, kar Vaš konj dela, je razvada in se imenuje hlapanje. Hlapanja je konja z navadnimi sredstvi malokdaj mogoče odvaditi. Pri hlapanju konj požira zrak, zato se čuje riganje, podobno stokanju. Hlapanje samonasebi bi ne bilo nič posebnega, a požiranje zraka slabi prebavila, zato taki konji slabo uspevajo.

Vprašanje 244. Ali ima turščična slama kaj redilnih snovi v sebi in kako naj se poklada? Zaradi pomanjkanja krme sem letos prisiljen krmiti to slamo, ki je imam več 100 stotov. (L. C. v B.)

Odgovor: Turščična slama ima v sebi ravno toliko redilnih snovi, kakor druge vrste slame, le beljakovin ima za spoznanje manj, kar pa ne hodi v poštev, kajti slama kot krma ima v prvi vrsti nalogo, da polni želodec, sili k prežvekanju in draži želodec; beljakovine moramo pa tako krmi dodati v obliki močnih krmil, kakor otrobov, oljnih tropin itd. Res je tudi turščična slama manj prebavna, a z ozirom na to, kar smo povedali, in na pomanjkanje krme, se na to ne smemo ozirati. Iz tega sledi, da je turščična slama prav porabno krmilo, ki se pri nas bolj zametuje kakor zasluzi. Turščična slama se po možnosti drobno razreže in pred krmljenjem nekaj ur poprej s slano vodo toliko poškopri, da se nekoliko zmehča. Tako prirejeno slamo vsaka goved rada in s pridom zauživa.

Vprašanje 245. V mladem smrekovem lesu, ki je pogorel do tal, da je vse suho, mislim iznova zasaditi smreke. Ali naj to precej storim, ali naj počakam, da si svet nekoliko odpočije. Kdaj je najbolje pogozdovati, jeseni ali spomladi? (L. B. v H.)

Odgovor: Ker je drevje pogorelo in je ves pepel ostal na mestu, kakor tudi drugi ostanke, zato bi Vam ne pripo-

ročali čakati, temveč precej pogozditi. Jesensko pogozdovanje je sicer boljše, a tudi pomladno je prav dobro. Na popolnoma golem svetu in koder je hud mrz, pa jesenska saditev ne velja, ker srenj rad sadike privzdigne. Važno je, da so tla okoli mladih rastlin obsenčena, zato pustite, naj v pričetku vse rase: trava, plevel in grmovje, ter ne pustite seči in seveda še manj pasti. Iz svoje izkušnje Vam moremo silno toplo priporočiti gnojenje mladim smrekam prvo jesen po saditvi s Tomasovo žlindro in s kajnitom ali kalijevo soljo. Učinek je tak, da v rasti pridobite 5 let.

Vprašanje 246. Ali smejo biti v hlevu teleta blizu prasičev, ne da bi škodovali drug drugemu na zdravju? Zaradi mraza sem bil prisiljen mlade prasiče dejati v goveji hlev. (I. B. v H.)

Odgovor: Bivanje prasičev v istem prostoru s teleti, oziroma z govedjo, nima prav nikakega vpliva na zdravje teh živali, če je seveda vse drugo v redu, t. j. snaga, dober zrak in svetloba.

Vprašanje 247. Okoli travnika mislim zasaditi živ plot iz igličevega drevja, pa se bojim, da ga bodo okoli pasočje se kože sproti objedale. Kako naj postopam, da to zabranim? (I. P. v F.)

Odgovor: Dajte objaviti na način, ki je pri Vas običajen (na pr. po občinskem slugi pred cerkvijo), da ste prostor okoli travnika pogozdili. Če Vam potem kaka pasočja žival škodo naredi, pa naznanite njenega posestnika pri okrajnem glavarstvu, in to ga bo kaznovalo po gozdnem zakonu.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je predzadnja v tem letu. Zadnjega decembra izide zadnja številka. Kdor ne bo več družbeni ud, naj lista nikar ne vrača, ker družba „Kmetovalca“ pošilja brez izjeme samo onim, ki plačajo udnino. Pri tej priliki prosimo družbene prijatelje, naj družbi pridobije mnogo novih udov. — Ude, ki smo jih prosili za letnino pismeno od tukaj, prosimo kmalu poslati udnino, 4 krone, po poštni položnici, ki je bila pismu priložena.

* Glede oddaje sadnega drevja v l. 1905. opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi v tej številki.

* Soseđa Razumnika prasičja reja je naslov ravnokar izišli, 153 strani obsegajoči knjigi s 44 podobami, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Knjigo je prevel, oziroma priredil za naše razmere družbeni ravnatelj g. Gustav Pirc, in sicer po nemški knjigi dr. Steuerta, kr. profesorja na kmetijski akademiji v Weißenstephanu. Slovenci dosihdob sploh nismo še imeli strokovne knjige izključno za prasičjo rejo in prav gotovo še nobenega strokovnega spisa tako poljudno in vsakemu razumljivo pisanega kakor je omenjena knjiga. Kmetovalčevi bralci že poznajo Razumnikove dobre svete, ker je bil spis priobčen v letošnjem „Kmetovalcu“. Ker se je pa kmetijski družbi važno zdelo izdati spis v celoti, zato se je oskrbel ponatis, ki bo vsakemu prasičerejcu dobro služil, zlasti tistim, ki ne bero „Kmetovalca“. Na izredno poljuden način v obliki pogovora s sovaščani razklada, poučuje, bodri in svari Razumnik svoje sosede glede prasičje reje, spodbija napačne ugovore in napeljuje k umni in pravi prasičji reji. Na ta način se razpravlja v 43 poglavjih vse, kar se tiče vzreje, reje, krmljenja in oskrbovanja prasičev, pomoči pri porodu, ter o poglavitnih navadnih in kužnih boleznih pri prasičih. V knjigi se upošteva izključno sama praksa; nerazumljivih reči ni nič, in tam, kjer se mora kaj vednostnega povedati, je vedel pisatelj izvirnika res tako mikavno in poljudno razložiti, da mora vsakdo razumeti. Dr. Steuer je spisal

celo vrsto takih poljudnih knjig za nemške kmete, in da je z njimi pravo zadel, spričuje njih ogromno razširjenje. Prepričani smo, da bo njegova poslovenjena knjiga „Sosega Razumnika prasičja reja“ tudi pri nas imela isti uspeh in da ne bo slovenskega prasičereja, ki bi knjige ne prebral. Kmetijska družba je izdala knjigo v svrhu pospeševanja prasičje reje, zato ji je nastavila ceno samo na 1 K s poštnino vred, dasi nemški izvirnik stane 3 K. Knjiga se naroča pri omenjeni družbi ter je denar naprej poslati.

* **Vino za deželno poskusno klet v Ljubljani**, ki se meseca decembra zopet otvori, naj izvolijo vsi tisti kranjski posestniki poslati, ki želijo, da se njih vino spozna in proda. Poslati je najmanj 50 l. Vino se seveda plača. Glede podrobnosti in preden se vzorec pošlje, se je obrniti na vodjo deželne poskusne kleti, na gospoda potov. učitelja Gombača v Ljubljani.

* **Opozarjamo na gnojenje z umetnimi gnojili to jesen** in prosimo gg. ude, naj gnojila, t. j. Tomasovo žlindro, kalijevo sol, oziroma kajnit, kmalu naroče, drugače bo težko točno postrezati, kajti jeseni je silen naval na železnicah in se mora računati z zamudami. Cene so naslednje: Tomasova žlindra 16 % po 5 K 80 h, kalijeve sol po 12 K 60 h in kajnit po 6 K. Vse cene veljajo z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

* **Lanene in sezamove tropine** ima družba vedno v zalogi in oddaja lanene tropine po 18 K in sezamove po 16 K 100 kg. Oboje tropine se oddajajo zmlete in presejane le v vrečah po 50 kg, ter veljajo označene cene v družbenem skladišču, oziroma na ljubljanskih kolodvorih.

* **Klajnega apna** je družba kupila za prihodnjo zimo več vagonov, vsled česar je dosegla ugodnejše cene in ga more ceneje oddajati. Odsej ga odaja v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljate na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljate za zavoj, vozni list itd. 30 h. — Manj kakor 5 kg se ne razpožilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano, ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 50 h 100 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. Vsaki naročitvi je pridejati 15 h za vozni list in za stroške ob sprejemu denarja, ki se v Ljubljani morajo plačevati.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 5. decembra 1904.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod deželni glavar O. pl. Detela, navzoči so bili: podpredsednik gospod ravnatelj F. Povše, odborniki gg. baron Lazarini, baron Liechtenberg, A. Pavlin, Rohrman, Žirovnik in ravnatelj G. Pirc.

Odbor je vzel na znanje pismo bivšega kmetijskega ministra barona Giovanellija, s katerim se je poslovil in se zahvalil za sodelovanje.

Vsled pisma novega kmetijskega ministra grofa Buquoy, da je prevzel posle kmetijskega ministrstva in da želi pri svojem delovanju vsestranske podpore kmetovalcev, je glavni odbor sklenil, da se odzove s posebnim pismom ter se po deputaciji glavnega odbora pokloni novemu ministru.

Tajnik je poročal, da je bilo vsled ugodnih cen mogoče nakupiti 2 subvencijska bika več kakor je bilo določeno, in je prosil naknadne potrditve za ta čin. Glavni odbor je v tem letu s pomočjo državne podpore nakupil in oddal vsega skupaj 32 plemenskih bikov, dasi je bila podpora izdatno manjša kakor druga leta. Glavni odbor je vzel poročilo na znanje in je odobril vse postopanje.

Tajnik je poročal o proračunu državnih podpor za kmetijsko šolstvo in kmetijski pouk. Poročilo je glavni odbor odobril.

Odbor je vzel na znanje izvršitev lanskega ukrepa o izdaji knjige »Sosega Razumnika prasičja reja« in je določil izdajo knjige »Sosega Razumnika govedoreja« v l. 1905.

Glavni odbor je naročil tajništvu, kako je postopati glede posredovanja nakupa sena za splošno zvezo gospodarskih zadrug na Dunaju ob priliki porabe državne podpore za tiste kraje v Avstriji, koder pomanjkuje krmil.

Na podstavi predlogov za pospeševanje perutninarstva na Kranjskem, ki jih je glavni odbor lansko leto predložil kmetijskemu ministrstvu, je došel odlok tega ministrstva, ki tem predlogom pritrjuje. zahteva predložitev načrta za delovanje in naznanilo vsote, ki se bo potrebovala za l. 1905. Glavni odbor se je o tem ministrskem odloku obširno posvetoval ter je ukrenil:

1. osnovati samostojni perutninarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske, ktereга ud more biti vsak družbeni ud brez posebnega prispevka;

2. osnovati na družbeni gospodinjski šoli v Marjanišču v Ljubljani glavni gojilni zavod za perutnino, poleg tega v vseh treh delih dežele po en zavod za gojitev perutnine, in po vsi deželi, koder le mogoče, perutninske postaje;

3. zahtevati za izvršitev teh del v l. 1905. državne podpore 5000 kron.

Vsled poziva deželnega odbora je glavni odbor imenoval v presojevalno komisijo za kmetijsko združništvo za svojega zastopnika družbenega ravnatelja.

Glavni odbor je vzel na znanje odlok kmetijskega ministrstva glede državne podpore čebelarstvu za prirejanje čebelarskih tečajev.

Pozivu »avstrijskega središča za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi«, da se družba obrne s prošnjo na državni zbor glede delavnosti v prid gospodarskih teženj Avstrije, je glavni odbor sklenil, da se ne odzove, ker bi bil tak korak političnega značaja, a glavni odbor se strogo drži načela izključiti iz svojega delovanja vsako politiko.

Na predlog družbenega ravnatelja se je načelno sklenilo prirediti vsako leto zadnji teden pred sv. Miklavžem v Ljubljani sadni semenj s premovanjem sadja in s premovanjem načina, kako je sadje za razpošiljanje in za prodaj prirejeno. Temu semnju bo di namen sadjarjem pomagati, da dobro vnovčijo namizno sadje, jih navajati k pravilnemu hranjenju, zavijanju in pošiljanju zimskega namiznega sadja, ter Ljubljancanom pokazati, da je v deželi veliko lepega namiznega zimskega sadja, ker ga sedaj res ne dobijo v lepi kakovosti za sv. Miklavža in za Božič, temveč ga od drugod naročajo. Podrobnosti in program semnja se določi pozneje.

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg.: Zgaga Luka, trgovec v Podbrdu; Cajnar Ivan, pos. in gostiln. v Latkovi vesi; Učakar Valentin, pos. in trgovec v Kotredežu; Trampuš Ivan, posestnik in tesarski mojster v Golem Brdu; Iršič Ivan, posestnik v Janzevem Vrhu; Smolnikar Matevž, pos. na Gorjuši; Kandare Anton, posest. in gostilničar v Pijavi Gorici; Sturm Alojzij, c. kr. poštni uradnik in posestnik v Gor. Radgoni; Semič Ivan, posestn. v Reintalu; Dobravec Josip, posestnik na Črnučah; Mantel Ivan, posestnik v Prerigu.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1905.

Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve na sadno drevje pri- glase pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pismeno.

Oddajalo se bo visoko in prtilično drevje. Ker zaloga po- sameznih skupin in različnih vrst ni velika, si družba pridržuje pravico, da preobilne naročitve skrči in namesto naročenih vrst, ki so že pošle ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, če jih bo še imela.

Nar. čitev na veliko število dreves družba ne bo zvrševala, ker je njena naloga pospeševanje sadjarstva po deželi sploh, in zato skrbi, da se dobre vrste kolikor mogoče razširijo med kmet- skimi posestniki.

Pri naročanju veljajo tele določbe:

1. Podružnica sklene, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesca ali ne. Če jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, če jih pa ne vzame, ji ostane polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.

2. Če podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po 4 drevesa za znižano ceno 2 kron.

3. Cena za vse drugo drevje je 70 vinarjev za drevesce.

4. Navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora, in sicer z zavojem vred.

5. Vsa naročila je treba vsaj

do 15. februarja 1905.

sporočiti družbi. Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja, potem ne bo imel več pravice do njega.

6. Če bi utegnili kaj drevja ostajati čez naročitve družbenih udov, ga morejo dobiti neudje po kroni 20 vinarjev drevesce.

Št. 22.940.

Razglas

o prepovedi krošnjarstva s konji in prežvekovalci na Ko- roškem.

C. kr. deželna vlada za Koroško je z razglasom z dne 29. novembra 1904, št. 21.578., prepovedala goniti **konje** in **prežvekovalce** (govejo živino, ovce in koze) na Koroškem **od kraja do kraja in od dvorca do dvorca v namen prodajanja**; za Koroško že obstoječa prepoved krošnjarjenja s prasiči ostane tudi nadalje še v veljavi.

Prestopki se kaznujejo po zakonu z dne 24. maja 1882, drž. zak. št. 51.

To se daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1904,

C. kr. deželni predsednik:

Hein s. r.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Komendi, ki bo dne 26. de- cembra t. l., to je sv. Štefana dan popoldne ob 3 v poslopju ljudske šole v Komendi.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikovo.
2. Pobiranje udnine za l. 1905.
3. Razni nasveti.
4. Volitev novega odbora.

V Komendi, dne 4. decembra 1904.

Janez Stercin, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Planini pri Vipavi, ki bo v nedeljo, dne 18. decembra ob 3 popoldne v občinski pisarni.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikova.
2. Polaganje računov za l. 1904. in izvolitev dveh pregle- dovalcev računov.
3. Pobiranje udnine za l. 1905. in vpisovanje novih udov.
4. Razni predlogi in nasveti.

Kmetijska podružnica na Planini pri Vipavi,
dne 3. decembra 1904.

Ivan Poljšak, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru, ki ga priredi kmetijska podružnica v Sv. Križu pri Litiji l. januarja 1905. točno ob 3 popoldne v šolskih prostorih.

S P O R E D:

1. Poročilo o delovanju podružnice v preteklem letu.
  2. Predložitev računa.
  3. Naročanje galice za prihodnje leto.
  4. Raznoterosti.
- Pripomnja. Če ob določenem času ne bo dosti udeležencev, bo pol ure pozneje zborovanje ob vsaki udeležbi.

Kmetijska podružnica v Sv. Križu pri Litiji.

Ivan Tomšc, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Vrhpolju pri Vipavi, ki bo v nedeljo, 18. decembra t. l. ob 3 popoldne v šolskem poslopju v Vrhpolju.

S P O R E D

se bo vršil v zmislu § 32. družbenih pravil. Vršila se bo tudi vo- litev načelnika in odbornikov, in sprejemala se bo letnina za l. 1905.

Kmetijska podružnica na Vrhpolju pri Vipavi,
dne 10. grudna 1904.

Matej Kobal, načelnik.

Listnica uredništva.

I. I. v N. Dac je plačati od vsake opojne pijače, naj se toči na katerikoli način.

E. G. na S. Če Vam tehniki, ki imajo opraviti z acetilenovo razsvetljavo, ne vedo dati sveta, kako bi ga mogli dati mi. Po našem mnenju bi bilo najpreprosteje gazometer tako zavarovati, da voda v njem ne more zmrzniti, kar je prav lahko narediti.

I. M. v K. Kaj je kupiti za šolsko knjižnico, to določa krajni šolski svet.

W. R. v P. Glede mlinskih kamnov za pšenico se obrnite na naslednje tvrdke na Dunaju: Anton Aichler IV., Favoriten- strasse 20.; Ganz & Comp. I. Wipplingerstrasse 21.; Hoerde & Comp. II. Taborstrasse 75.; Rudolf Schwarz, III. Reiserstrasse 41.

I. Z. na H. Vožnje, ki ste jo zvrševali Vi in Vaši predniki najmanj 30 let, Vam nihče ne more zabraniti.

F. K. v G. Svoj lov more imeti le tisti, ki ima 200 oralov svojega posestva, ki se skupaj drži. Občina kot taka ne more lova v najem vzeti

I. G. v F. Bodite prepričani, da bo razdelitev tako zvršena, kakor je pravilno, in da Vaši vaški mogotci pri tem ne bodo imeli besede in ne bodo mogli malih posestnikov zatirati.